

VOORTGANG REALISATIE RAZZIA MONUMENT ROTTERDAM

De Rotterdamse beeldend kunstenaar Anne Wenzel is met haar team gedreven aan het werk om het Razzia Monument Rotterdam vorm te geven. Wenzel is in haar atelier op Rotterdam Zuid flink gevorderd met de twee figuren waaruit het beeld bestaat: 8.000 kilogram klei wordt daarvoor door haar bewerkt. Tijdens de herdenking in november 2023 wordt het kunstwerk onthuld op de locatie in het plantsoentje aan de Parkkade.

TEKST ROB TOL, FOTO'S LOTTE STEKELENBURG

Twee zonen van Rotterdamse dwangarbeiders uit de Tweede Wereldoorlog startten samen het traject om een monument te realiseren voor alle slachtoffers van de grootste razzia van Europa. Het ontwerp van Anne Wenzel werd unaniem gekozen uit een longlist. Zij werkt inmiddels in nauw contact met de initiatiefnemers van de Stichting Razzia Monument Rotterdam, BKOR (het programma Beeldende Kunst en Openbare Ruimte van CBK Rotterdam) en de gemeente aan de realisering van het monument. Wenzel woont en werkt in Rotterdam, en is internationaal bekend met haar indrukwekkende beel-

den. Opbouwen en afbreken gaan hand in hand, schoonheid en verwoesting ontmoeten elkaar. Deze kwaliteiten zijn van belang voor een monument dat een bijna vergeten en verdrongen traumatische gebeurtenis wil herdenken. Wenzel is hierin al langere tijd zeer geïnteresseerd. Zij heeft onderzoek gedaan naar monumenten en de symbolische betekenis voor individuele mensen en de samenleving. Ze weet dan ook als geen ander hoe de kern van een herdenking te raken. Het materiaal waarmee Wenzel werkt is klei: aards en maakbaar. Haar beelden zijn monumentaal en hebben impact in de openbare ruimte. Ze functioneren als landmark, als herkenningspunt. Toch boet haar ontwerp niet in aan menselijkheid; juist de detaillering maakt het beeld toegankelijk en aansprekend.

HET MONUMENT

In het razzia-monument staan eenheid en verscheidenheid centraal. Het beeld bestaat uit een man en een vrouw die op afstand van elkaar geplaatst zijn. Je ziet dat de figuren bij elkaar horen, zij waren ooit een geheel, maar zijn door de razzia van elkaar gescheiden. De afstand maakt ze eenzaam en kwetsbaar. De compositie maakt deze wrede scheiding voelbaar.

De wond die is geslagen is letterlijk en figuurlijk zichtbaar – in de kleur oranje en in de vorm. Daar waar de man en de vrouw één waren zijn ze uit elkaar getrokken. De man is in zijn donkere vorm voor de vrouw een schaduw geworden, een afwezigheid; de vrouw is een witte schim en slechts een in de haast meegenomen foto houdt de herinnering aan haar levend.

▲ Artistieke impressie van het Razzia Monument Rotterdam aan de Parkkade te Rotterdam.

De vrouw symboliseert alle vrouwen die achterbleven en af moesten wachten óf hun geliefden terug zouden keren, en zo ja, wanneer. De man staat voor alle mannen en jongens die afgevoerd werden. De emotionele kracht van het beeld is groot: je voelt en ziet de hartverscheurende pijn van de achterblijvers en de wanhoop van de gedeporteerden. Ondanks hun kwetsbaarheid zijn ze niet gebroken, maar vol vertrouwen en kracht.

WAAROM EEN MONUMENT EN WAAROM DEZE LOCATIE

Tijdens de wederopbouwperiode die na de Tweede Wereldoorlog volgde, was er weinig ruimte voor de verwerking van deze ingrijpende gebeurtenis. Niet voor de mannen die hun ervaringen niet konden of wilden delen, ook niet voor de vrouwen die hun eigen verhaal verzwegen. Deze oorlogsgeschiedenis mag niet vergeten worden maar verdient de volle aandacht. Niet alleen door de jaarlijkse herdenking, maar ook door een fysiek monument op een vaste plaats, een plek om te bezoeken, om bewust het geheugen van de stad te voelen. De gekozen

locatie aan de Parkkade ligt centraal ten opzichte van de twaalf verzamelpunten waar de mannen destijds werden samengedreven voor transport naar met name Duitsland. De locatie is door de ligging een mooie plek voor de collectieve herinnering aan de razzia en zorgt ook voor de verbinding met zowel Rotterdam-Zuid als Schiedam. Ook die stad werd op hetzelfde moment keihard getroffen door de razzia. Vele duizenden Schiedammers werden toen via Rotterdam gedeporteerd. Voor meer informatie: www.razziamonument.nl.

MAN EN VROUW EERST VAN KLEI

Om de twee beelden in geglaazuurd keramiek te kunnen uitvoeren, worden deze eerst volledig vormgegeven in klei. In totaal wordt daarvoor 8.000 kilogram vorstbestendige klei gebruikt.

De meer dan menshoge beelden zijn te groot om in één keer in de bakoven te plaatsen. Zodra de modellering is voltooid worden beide figuren daarom in hanteerbare stukken gesneden. Voordat de losse onderdelen worden gebakken, worden deze eerst allemaal uitgehold zodat ruimte ontstaat om een vulling van gewapend beton te kunnen aanbrengen. Mede door deze vulling worden de beelden vandalismebestendig. Alle losse onderdelen worden voorzien van een uniek nummer om de uiteindelijke eindmontage te vereenvoudigen. Op de hier getoonde foto's, hebben beide beelden nog de natuurlijke kleur van de gebruikte klei. Later in het proces worden zij van glazuur voorzien. Het beeld van de vrouw wordt licht uitgevoerd als een visioen. Het beeld van de man wordt bekleed met donker glazuur als een schim.

